

► Startdocument nieuwe gemeenteraad

Context en ontwikkelingen voor de raad 2026 - 2030

INTRODUCTIE

Na de gemeenteraadsverkiezingen treedt een nieuwe raad aan. Raadsleden en fracties brengen hun eigen ideeën, ambities en accenten mee voor de toekomst van onze gemeente. Deze ambities vormen het vertrekpunt voor het gesprek over een nieuw bestuursakkoord.

“Dit document biedt inzicht in die ontwikkelingen, aanvullend op de begroting, zodat u een helder beeld heeft van wat op ons afkomt.”

Dat gesprek vindt niet plaats in een leegte. De keuzes die de raad de komende jaren maakt, worden beïnvloed door ontwikkelingen buiten het gemeentehuis: maatschappelijke en technologische veranderingen, en besluiten op Europees, landelijk, provinciaal en regionaal niveau. Deze dynamiek schetst zowel kansen als uitdagingen voor ons lokaal beleid.

Daarnaast staan we samen voor nieuwe vraagstukken en opgaven die richting en politieke keuzes vragen. Dit document biedt inzicht in die ontwikkelingen, aanvullend op de begroting, zodat u een helder beeld heeft van wat op ons afkomt. Het gaat om onderwerpen die niet of nog niet expliciet in de begroting zijn verwerkt, maar wel cruciaal zijn voor strategische keuzes in deze raadsperiode. Voordat we vooruitkijken, staan we stil bij waar we nu staan. Horst aan de Maas heeft een sterke en positieve uitgangspositie. We zijn een gemeente waar mensen graag wonen, werken en samenleven.

“Onze leefomgeving is groen en aantrekkelijk, met veel natuur per inwoner en een groeiende woningvoorraad.”

Ondernemerschap en gemeenschapszin gaan hier hand in hand. Onze sociale en economische basis is stevig: vitale dorpen, een ondernemende economie en een hoge betrokkenheid van inwoners. Die betrokkenheid zien we terug in de saamhorigheid binnen onze 16 kernen en in de vele burgercollectieven en maatschappelijke initiatieven die Horst aan de Maas uniek maken.

Onze leefomgeving is groen en aantrekkelijk, met veel natuur per inwoner en een groeiende woningvoorraad. Economisch zijn we veerkrachtig, met een divers profiel en een krachtige vrijetijdseconomie die zorgt voor werkgelegenheid en levendigheid. Ook bestuurlijk en financieel staan we sterk. Dit is een fundament om trots op te zijn en om op voort te bouwen.

Als organisatie staan wij klaar om u te ondersteunen met analyses, documentatie en ambtelijke expertise. Samen zorgen we ervoor dat u als raad richting kunt geven aan de toekomst van Horst aan de Maas.

Wij wensen u daarbij veel succes, wijsheid én plezier in het vervullen van uw rol als gemeenteraadslid.

Namens de collega's van de ambtelijke organisatie,

Annique van Iersel – Purnot
Gemeentesecretaris

INHOUD

DE BUITENWERELD:

Maatschappelijke ontwikkelingen

Europese en internationale ontwikkelingen

Landelijke ontwikkelingen

Provinciale en regionale ontwikkelingen

SOCIAAL DOMEIN:

Introductie

Bouwen aan vitale gemeenschappen

Vrij toegankelijke ondersteuning

Ondersteuning aan kwetsbare inwoners

ASIEL, ARBEIDSMIGRATIE EN INTEGRATIE

RUIMTELIJK DOMEIN:

Omgevingsvisie

Landelijke ontwikkelingen

Lokale ontwikkelingen

05

06

08

09

11

12

13

14

16

17

19

21

22

23

26

WONEN

28

FYSIEKE LEEFOMGEVING

30

ECONOMIE

32

ORGANISATIE:

34

Introductie

35

Verbetersporen

36

Richtingen

37

FINANCIËN:

39

Stand van zaken

40

Ontwikkelingen

42

ONDERSTEUNING NA VERKIEZINGEN

43

AANVULLENDE INFORMATIE

45

DE BUITENWERELD

De buitenwereld: Maatschappelijke ontwikkelingen

“De gemeente speelt een rol in het creëren van randvoorwaarden waarin ontmoeting, samenleven en onderlinge steun mogelijk blijven.”

Polarisatie

In de samenleving nemen tegenstellingen toe, zowel tussen groepen inwoners als in het publieke debat. Dit kan leiden tot spanningen, verminderde dialoog en een grotere afstand tussen inwoners en bestuur. Als gemeente hebben we hier beperkt invloed op, maar hebben we als overheid die het dichtst bij onze inwoners staat wel een verantwoordelijkheid in deze veranderende samenleving.

Het is ook aan ons als gemeente om polarisatie tegen te gaan en de gevolgen ervan voor participatieprocessen, besluitvorming en het vertrouwen van onze inwoners te beperken.

Dalend vertrouwen in de overheid

Het vertrouwen van inwoners in de overheid staat onder druk, onder meer door complexiteit van regels, ervaren afstand en maatschappelijke onzekerheid. Dit raakt ook gemeenten, ondanks dat veel oorzaken buiten de lokale invloedssfeer liggen. Het vraagt van de gemeente en de raad extra aandacht voor transparantie, uitlegbaarheid van besluiten en betrouwbare uitvoering.

Toenemende ongelijkheid

Verschillen in inkomen, gezondheid, opleiding en woonzekerheid nemen toe. Deze ongelijkheid is grotendeels het gevolg van landelijke en mondiale ontwikkelingen, maar wordt lokaal zichtbaar. Dit zet druk op sociale samenhang en op gemeentelijke voorzieningen.

Sociale cohesie

De verbondenheid tussen inwoners staat onder spanning door maatschappelijke veranderingen zoals individualisering, vergrijzing en diversiteit. Sociale netwerken zijn niet voor iedereen vanzelfsprekend. De gemeente speelt een rol in het creëren van randvoorwaarden waarin ontmoeting, samenleven en onderlinge steun mogelijk blijven.

Demografie

De bevolkingssamenstelling verandert: vergrijzing zet door, huishoudens worden kleiner en migratie beïnvloedt de samenstelling van de bevolking. Deze ontwikkelingen hebben grote gevolgen voor wonen, zorg, voorzieningen, onderwijs en arbeidsmarkt. De gemeente moet hier tijdig op anticiperen in beleid en uitvoering.

Individualisme

Inwoners organiseren hun leven steeds meer individueel en minder via vaste verbanden zoals verenigingen, kerken of buurtnetwerken. Dit vergroot de keuzevrijheid, maar kan ook leiden tot eenzaamheid en minder onderlinge betrokkenheid. Niet iedereen heeft een netwerk om op terug te vallen. Voor de gemeente betekent dit dat collectieve oplossingen niet altijd vanzelfsprekend zijn en dat maatwerk en toegankelijke voorzieningen belangrijker worden.

“Inwoners organiseren hun leven steeds meer individueel en minder via vaste verbanden zoals verenigingen, kerken of buurtnetwerken.”

De buitenwereld: Europese en internationale ontwikkelingen

Europa versus gemeenten

Lokaal bestuur raakt steeds directer verweven met Europese beleidskaders en regelgeving. Daardoor wordt de beleidsruimte van gemeenten steeds sterker bepaald door Europese kaders en minder door het Rijk. De EU kan haar ambities alleen realiseren met actieve betrokkenheid van gemeenten. Veel Europese prioriteiten, zoals de Green Deal, digitalisering en het versterken van democratie en rechtsstaat, raken direct aan lokaal beleid.

Onze positie in Europa

Horst aan de Maas is te klein om zelf actief in Brussel aanwezig te zijn. Het Europese netwerk is mede gezien de speerpunten, wel relevant. Voor Horst aan de Maas betekent dit dat we in de komende raadsperiode onderzoeken waar op concreet beleidsniveau Europese ontwikkelingen meerwaarde en kansen bieden. Hier ontwikkelen we vervolgens een effectieve samenwerkingsstrategie voor. Die samenwerking zal zich richten op regionale samenwerking aan Europese positionering.

Dit kan door actief aan te sluiten bij bestaande netwerken zoals de Regio Noord-Limburg, Food NL, de Euregio en de Provincie Limburg. Samenwerking vergroot de kans op financiering uit Europese fondsen en invloed op beleid.

Euregio Rijn-Maas Noord

Onze positie in Europa hangt samen met onze positie in de Euregio Rijn-Maas Noord. Dit is een grensoverschrijdend samenwerkingsverband tussen Nederland en Duitsland, gericht op het gebied rond de noordelijke Niederrijn en de Maas. De samenwerking richt zich op grensoverschrijdende thema's zoals: wonen, werken, studeren en ondernemen over de grens en heeft de potentie om economische kansen, sociale cohesie en duurzame ontwikkeling te versterken. Dit wordt meegenomen in de ontwikkeling van een samenwerkingsstrategie.

Belangrijkste Europese speerpunten (2024–2029)

- Klimaat en duurzaamheid
- Digitale transitie
- Strategische autonomie en economie
- Veiligheid, migratie en weerbaarheid
- Sociale samenhang en inclusie
- Gezondheid en leefomgeving
- Democratie, rechtsstaat en burgerparticipatie
- Plattelands- en grensregio's versterken

De buitenwereld: Landelijke ontwikkelingen

“De komende jaren wordt wetgeving verwacht die grote invloed heeft op ons als gemeente.”

Belangrijkste landelijke speerpunten

Deze volgen in een later stadium, afhankelijk van de vorming van een nieuw kabinet. Dit nieuwe kabinet moet in ieder geval snel duidelijkheid geven over het gemeentefonds, jeugdzorgfinanciering, nationale woon- en bouwagenda, migratie, oplossingsrichtingen stikstof en andere grote maatschappelijke opgaven. Zonder dat lopen gemeenten vast in hun kerntaken en projecten.

Wetgeving en invloed

De komende jaren wordt wetgeving verwacht die grote invloed heeft op ons als gemeente. Als gemeente kunnen wij invloed uitoefenen op deze wetgeving via de VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) en de P10 (samenwerkingsverband van plattelandsgemeenten). In de komende raadsperiode onderzoeken we of aanvullende lobbystrategieën nodig zijn en wat de rol van de gemeenteraad daarin is.

VNG

De VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) is de belangenorganisatie en het kennisplatform voor alle Nederlandse gemeenten. Haar belangrijkste taken zijn belangenbehartiging (vertegenwoordigen gemeenten richting het Rijk, provincies en internationale organisaties), kennisdeling en praktische ondersteuning, zoals advies, standaarden voor uitvoering, en het organiseren van congressen en trainingen.

P10

De P10 is een samenwerkingsverband van de grootste plattelandsgemeenten in Nederland. Het netwerk bestaat momenteel uit 33 gemeenten met veel buitengebied, meerdere kleine kernen en één grotere kern. De naam komt van de oorspronkelijke tien leden bij de oprichting.

De P10-gemeenten werken samen aan vijf programmalijnen: Leefbaar buitengebied, Leefbare kernen, Sociaal platteland, Duurzaam plattelanden Maatwerk platteland. Ze voeren lobby richting het Rijk en ministeries.

Nationaal programma vitale regio's

Het Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR) is een initiatief van het Rijk dat in 2025 van start is gegaan. Het doel is om samen met regio's aan de randen van Nederland te werken aan leefbare, sterke en toekomstbestendige gebieden. Het gaat dan om leefbaarheid, voorzieningen, bereikbaarheid en kansen voor inwoners. Dit kan leiden tot regionale investeringsprogramma's waar de raad invloed op wil houden.

Het rijk heeft dit bij de Regio Noord Limburg belegd en vanuit daar wordt dit regionaal opgepakt.

“Het doel is om samen met regio's aan de randen van Nederland te werken aan leefbare, sterke en toekomstbestendige gebieden.”

De buitenwereld: Provinciale en regionale ontwikkelingen

Provincie Limburg

De belangrijkste ontwikkelingen vanuit de Provincie Limburg betreft het vaststellen van de Provinciale Omgevingsvisie (POVI) en de Provinciale Omgevingsverordening. De laatste hiervan werkt door naar ons als gemeente en heeft direct gevolgen. Daarnaast is de Provincie doende met het opstellen van een toekomstvisie Limburg 2050 waarbij we betrokken worden en die input geeft voor ons als gemeente. Ook de Limburgse woondeal en het LOS (Limburgs Offensief Stikstof) maakt onderdeel uit van het provinciaal beleid, welke indirect en direct gevolgen hebben voor onze gemeentelijke besluiten en daardoor ook voor de raad van belang zijn.

Regio Noord Limburg - Gezondste regio

Binnen de Regio Noord Limburg wordt samenwerkt met 8 gemeenten aan diverse onderwerpen zoals ondernemen en innoveren, ruimte en wonen, gezond en vitaal en mobiliteit en logistiek. Op 1 januari 2026 is hiervoor de Gemeenschappelijke Regeling in werking getreden. Daarnaast is ook een vernieuwde regiovisie vastgesteld. Het werken op basis van een GR is nieuw voor de regio en zal een periode van gewenning nodig hebben waarbij de democratische positie van de raad is versterkt ten opzichte van het samenwerkingsconvenant.

Energiestrategieën (Regionale Energie Strategie Limburg)

Op het brede gebied van energie werken de 15 gemeenten van Noord- en Midden-Limburg, provincie, waterschap en Enexis samen. Hierin wordt gewerkt naar een Energiebeeld 2.0, welke in 2026 aan de gemeenteraden wordt voorgelegd voor wensen en bedenkingen.

Ontwikkelingen buiten de provincie

Brainport Eindhoven en de Groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen zijn sterk in ontwikkeling. Deze ontwikkelingen bieden kansen, maar zorgen ook voor druk op bijvoorbeeld de woningbouw opgave. Het zien en benutten van de kansen en toch in balans blijven met de "Horster" maat is een gezamenlijke uitdaging voor de komende jaren.

SOCIAAL DOMEIN

Sociaal domein: introductie

Voor de inwoners van Horst aan de Maas willen we zorg en ondersteuning toegankelijk, betaalbaar en van goede kwaliteit houden. Dat vraagt om een ingrijpende systeemwijziging en gedurfde keuzes. Daarom zetten we in op een transformatie van het sociaal domein. Deze transformatie richt zich op het verminderen van de professionele zorgvraag, op het beter maken van bestaande zorg en op het maken van een verschuiving van zorg naar gezondheid en van professionele maatwerkvoorzieningen naar voorliggende, collectieve voorzieningen. Meer vanuit de bedoeling en minder vanuit de regel. Inzet op preventie en sterke gemeenschappen waarin mensen echt mee kunnen doen. Kortom: gezondere mensen in vitale wijken.

We zetten in op deze transformatie omdat we mensen beter willen ondersteunen bij het opbouwen van een sterke sociale basis. Hierdoor kunnen we eerder hulp bieden en zwaardere zorgvragen voorkomen.

Daarnaast is de transformatie noodzakelijk omdat de zorgvraag blijft groeien, terwijl het aantal mensen dat deze zorg kan leveren afneemt. Ook is het onzeker of gemeenten op de langere termijn voldoende rijksbudgetten ontvangen om hun zorgtaken goed te blijven uitvoeren.

Deze ontwikkelingen maken het des te urgenter om te blijven werken aan de transformatie van het sociaal domein.

We werken aan deze transformatie langs drie lijnen:

1. Bouwen aan vitale gemeenschappen;
2. Vrij toegankelijke ondersteuning;
3. Ondersteuning aan kwetsbare inwoners.

Deze zijn ook leidend bij de indeling van de relevante onderwerpen in dit startdocument.

Sociaal domein: bouwen aan vitale gemeenschappen

“Het subsidiekader
‘Samen werken aan vitale
gemeenschappen’ wordt in
de komende raadsperiode
geëvalueerd.”

Subsidiekader

Het subsidiekader ‘Samen werken aan vitale gemeenschappen’ wordt in de komende raadsperiode geëvalueerd. Het doel van het subsidiekader is om verenigingen en initiatieven gelijkwaardig en transparant te waarderen voor hun bijdragen aan het realiseren van vitale gemeenschappen. De raad wordt bij de evaluatie betrokken waarbij het college bevoegd is om wijzigingen in subsidieregelingen door te voeren.

Leefbaarheid

Elk dorp in de gemeente is uniek. De leefbaarheid in (kleine) kernen staat onder druk door een veranderende samenleving. Daarom moet de raad richting geven aan nieuw beleid welke voorzieningen in kernen wel of niet worden behouden. Belangrijk daarbij zijn maatwerk, een gebiedsgerichte aanpak en aansluiten bij het dorpsprofiel én een integrale aanpak tussen sociaal en fysiek domein.

Ondersteuning cultureel maatschappelijke instellingen

We verwachten dat de raad de komende periode mogelijk een aantal vraagstukken op het gebied van de financiële houdbaarheid bij cultureel maatschappelijke instellingen wordt voorgelegd. Dergelijke instellingen vragen waarschijnlijk extra ondersteuning vanwege uitdagingen met betrekking tot de vaste exploitatie.

Vrijwilligers

De druk op vrijwilligers en verenigingen neemt toe, terwijl het steeds moeilijker wordt nieuwe vrijwilligers, vooral bestuurders, te vinden. De gemeente moet daarom bepalen in hoeverre en op welke manier zij vrijwilligersorganisaties structureel gaat ondersteunen om hun continuïteit en maatschappelijke rol te waarborgen.

Streekomroep

Vanaf 2028 krijgt Noord-Limburg één gezamenlijke streekomroep. De raad moet besluiten over de financiering hiervan en brengt advies uit over de aanwijzing van de omroep, waaronder de samenstelling van het programmabeleid bepalend orgaan (PBO), het vrijwilligersbeleid en lokale samenwerkingen.

IN! Horst aan de Maas

Met IN! Horst aan de Maas zetten we in op het duurzaam versterken van het netwerk en de sociale én fysieke omgeving van alle inwoners. Hier liggen nadrukkelijk verbindingen met de Omgevingsvisie en thema's zoals Wonen & Zorg. Door, met cultuur en sport als belangrijke pijlers, beschermende factoren te versterken en risicofactoren terug te dringen, vergroten we eigen kracht, gezondheid en welbevinden. We werken volgens een cyclische preventieaanpak vanuit het gedachtegoed van positieve gezondheid: op basis van data en dialoog monitoren we de voortgang op speerpunten en sturen we bij waar nodig. Van de raad vraagt dit het bepalen van richting en prioriteiten en het stimuleren van samenwerking en innovatie.

Sociaal domein: vrij toegankelijke ondersteuning

Voorliggende voorzieningen en laagdrempelige steunpunten

De gemeente gaat de komende jaren extra investeren in laagdrempelige steunpunten en voorliggende voorzieningen om de beweging van zorg naar gezondheid te versterken. Dit betekent dat organisaties zoals BiblioNu en Synthese een groter takenpakket en meer subsidie krijgen, wat periodiek vraagt om besluitvorming door de raad vanwege budgetrecht en kaderstelling. Daarnaast verkennen we de positionering van het maatschappelijk werk in het voorliggend veld in plaats van in de gemeentelijke organisatie en zetten we zo in op laagdrempelige, vrij toegankelijke ondersteuning.

Zelfregie- en herstelinitiatieven

We werken aan laagdrempelige steunpunten, waaronder zelfregie- en herstelcentra, waar iedere inwoner toegang tot heeft. Deze steunpunten worden gerund door vrijwilligers en ervarings-deskundigen die in contact staan met het sociaal domein, welzijnsorganisaties, huisartsen en zorgaanbieders. Ervaringsdeskundigen bezitten zowel persoonlijke als collectieve ervaringskennis en zetten deze in om bij te dragen aan perspectief en eigen regie bij inwoners in een kwetsbare positie. Het Herstelhuis in Horst is zo'n laagdrempelige plek, waar gasten twee weken op adem kunnen komen en waar sinds 2025 ook ruimte is voor langer verblijf in een Mikmak-plek.

Naast kwantitatieve data brengen we in kaart welke impact een verblijf heeft gehad op het welzijn van de gast en wat het verblijf heeft voorkomen. Deze innovatieve manier van monitoren stelt gemeenten in staat om investeringen te richten op het maken van impact. De gemeenteraad heeft een belangrijke rol in het steunen van deze vorm van verantwoording.

Onderwijs

Door een groeiende vraag naar specialistisch onderwijs en wachtlijsten in de regio investeert de gemeente de komende jaren extra in ondersteuning binnen reguliere scholen, zodat meer kinderen thuisnabij passend onderwijs kunnen volgen. De raad zal richting moeten geven aan deze verschuiving naar inclusiever onderwijs, waaronder de inzet van regelingen zoals 'Zorg in Onderwijstijd' en het versterken van scholen om thuiszitters te voorkomen en de druk op speciaal onderwijs te verminderen.

Sociaal domein: ondersteuning aan kwetsbare inwoners

“Financiële stabiliteit is een basisvoorwaarde om te kunnen meedoen in de maatschappij.”

Bestaanszekerheid en Participatiewet in Balans

De nieuwe Participatiewet in Balans geeft meer ruimte voor maatwerk, eenvoud en vertrouwen bij het ondersteunen van inwoners met financiële stress. Dit sluit goed aan bij de koers die we lokaal al volgen: werken vanuit de bedoeling en ondersteuning gericht op duurzaam meedoen. De gemeente moet in 2026–2027 de verordening sociaal domein en bijbehorende beleidsregels aanpassen, waarvoor de raad de noodzakelijke besluiten moet nemen om deze landelijke veranderingen lokaal goed te verankeren.

Onze Loods

De gemeente werkt aan de doorontwikkeling van Onze Loods tot een lokaal ontwikkelbedrijf waar ook de taken uit de Wet sociale werkvoorziening (WSW) en beschut werk worden ondergebracht. Tegelijk loopt de afbouw van de NLW-organisatie (Noord-Limburgse Werkvoorziening). Het doel van de doorontwikkeling van Onze Loods is om een centrale plek te creëren waar inwoners met een begeleidings-, hulp- of ondersteuningsvraag kunnen meedoen, ontwikkelen en werken.

Daarnaast zien we Onze Loods als een belangrijke verbindende schakel tussen de maatschappelijke en sociale partners in Horst aan de Maas. Ook de raad zal bij deze doorontwikkeling betrokken worden.

Schuldhulpverlening – Naar een schuldenvrije generatie

Financiële stabiliteit is een basisvoorwaarde om te kunnen meedoen in de maatschappij. De gemeente wil de schuldhulpverlening de komende jaren fundamenteel vernieuwen: van versnipperde ondersteuning naar één integrale en gemeentelijk geregisseerde aanpak met meer ruimte voor maatwerk, coaching en nazorg. De raad moet kaders stellen voor deze doorontwikkeling, waaronder keuzes over welke taken de gemeente zelf uitvoert en welke met partners worden vormgegeven, met als doel inwoners sneller en duurzaam financieel stabiel te maken.

Jeugdhulp

De gemeente moet de komende jaren uitvoering geven aan de landelijke Hervormingsagenda Jeugd, waarvoor de raad een regiovisie jeugdhulp moet vaststellen.

Dit vraagt keuzes ten aanzien van kwaliteit, toegankelijkheid en regionale samenwerking, maar ook ten aanzien van de betaalbaarheid van jeugdhulp, zoals de reikwijdte van de Jeugdwet en mogelijke financiële maatregelen. De raad wordt gevraagd om richting en kaders te geven aan deze hervorming, zodat jeugdhulp zowel toekomstbestendig als betaalbaar blijft.

Wmo

Door de afschaffing van het Wmo-abonnementstarief wordt de eigen bijdrage weer inkomensafhankelijk. De raad moet besluiten hoe deze verandering lokaal wordt ingebed, zodat Wmo-ondersteuning beschikbaar blijft voor de meest kwetsbare inwoners en middelen doelgericht kunnen worden ingezet.

Verordening Sociaal Domein

De komende jaren worden wijzigingen in het sociaal domein verwerkt in de Verordening Sociaal Domein, die door de raad moet worden vastgesteld. Daarnaast worden beleidsregels gebundeld en vereenvoudigd. De raad krijgt dus een belangrijke kaderstellende rol bij het bepalen hoe de vernieuwde, meer mensgerichte manier van werken juridisch wordt vastgelegd.

Geweld in afhankelijkheidsrelaties

De landelijke ontwikkeling rond het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming kan leiden tot een stelselwijziging met inhoudelijke en financiële gevolgen voor gemeenten.

Omdat deze koers nog onzeker is, zet de gemeente zelf al stappen naar een betere aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties. Deze stappen richten zich op de uitvoering van onze rol als gemeente en de samenwerking met ketenpartners. De raad zal richting moeten geven aan deze lokale en regionale doorontwikkeling, waaronder keuzes over financiering, intensivering van de aanpak en aansluiting op de landelijke beweging.

“De raad zal richting moeten geven aan deze lokale en regionale doorontwikkeling, waaronder keuzes over financiering, intensivering van de aanpak en aansluiting op de landelijke beweging.”

Regiovisie Meedoen & Wonen

De regiovisie Meedoen & Wonen wordt in 2027 geactualiseerd op basis van ervaringen uit de afgelopen jaren. De raad moet deze vernieuwde visie vaststellen en daarmee richting geven aan de regionale samenwerking rond beschermd wonen, maatschappelijke opvang en bemoeizorg en preventie, met als doel meer ondersteuning dichtbij huis en passende zorg waar nodig.

ASIEL, ARBEIDSMIGRATIE EN INTEGRATIE

Asiel, arbeidsmigratie en integratie

“Door de Spreidingswet hebben gemeenten vanaf 2024 een wettelijke taak om opvanglocaties voor asielzoekers mogelijk te maken.”

Arbeidsmigratie

De raad heeft in juni 2025 de Uitgangspuntennotitie Arbeidsmigratie: toekomst in balans vastgesteld. De beleidsdoelen uit de uitgangspuntennotitie zijn vertaald naar concrete maatregelen en regels. In december 2025 heeft het college van B&W de ‘Bouwsteen en Beleidsregel Huisvesting Arbeidsmigranten bij Agrarische Bedrijven 2026’ vastgesteld en is het TAM(*)-Omgevingsplan ter inzage gelegd. In 2026 krijgt de raad het TAM-Omgevingsplan ter besluitvorming voorgelegd, waarmee de nieuwe ruimtelijke regels voor huisvesting van arbeidsmigranten bij agrarische bedrijven worden vastgesteld. Daarnaast worden werkgevers/huisvesters nadrukkelijker verantwoordelijk voor de dialoog met omwonenden en informatie aan en integratie van hun werknemers. Verder zal onderzocht worden hoe de beroepsbevolking zich ontwikkelt, welke economie we willen zijn als gemeente en regio en welke kaders hiervoor nog nodig zijn en of en in welk tempo we erin slagen om voldoende woningen toe te voegen voor lokale woningzoekenden en vestigende arbeidsmigranten. Eventuele aanpassingen van beleid voor arbeidsmigranten (voor bijvoorbeeld een andere branche), zullen met de raad worden besproken.

** Tijdelijke Alternatieve Maatregel*

Asielopvang

Door de Spreidingswet hebben gemeenten vanaf 2024 een wettelijke taak om opvanglocaties voor asielzoekers mogelijk te maken. De raad moet bepalen welke opvanglocaties Horst aan de Maas aanbiedt of zelf exploiteert, en hoe deze wettelijke taak op een evenwichtige manier wordt ingevuld binnen de gemeente.

Oekraïense vluchtelingen

De tijdelijke crisisnoodopvang voor Oekraïense vluchtelingen in Swolgen is per 2025 gesloten en wordt niet vervangen. Afhankelijk van de situatie in Oekraïne kunnen er toekomstige opvangvragen ontstaan. Dat kan betekenen dat er opnieuw keuzes nodig zijn over opvangcapaciteit en locaties.

Doorstroomvoorziening

De doorstroomvoorziening voor statushouders in Broekhuizenvorst helpt statushouders sneller in te burgeren en de asielketen te ontlasten. De raad krijgt de komende periode te maken met beslissingen over de toekomst van deze voorziening, omdat de huidige tijdelijke opvang begin 2028 afloopt. De raad dient hiervoor richting en kaders mee te geven.

RUIMTELIJK DOMEIN

Ruimtelijk domein: omgevingsvisie

Omgevingsvisie

“Horst aan de Maas is een groene, gezonde, toekomstbestendige woongemeente waar het goed leven en ondernemen is.”

Die zin staat, samen met de keuze voor ‘Brede Welvaart’ en ‘Positieve Gezondheid’ als kompas voor de toekomst, centraal in de omgevingsvisie 2040.

De gedachte achter de Omgevingswet, waar de Omgevingsvisie uit voortkomt, past bij de manier waarop we in Horst aan de Maas (willen) werken. Specifiek gaat het om een integrale benadering van de leefomgeving waardoor alle aspecten in samenhang worden bekeken bij het opstellen van plannen en onderwerpen als duurzaamheid, gezondheid en sociale aspecten meer betrokken worden bij beslissingen ten aanzien van de inrichting van de leefomgeving.

De omgevingsvisie gaat uit van de volgende hoofdlijnen voor de toekomst van onze gemeente, die de komende jaren verder ingekleurd en uitgewerkt worden, waarbij het primaat uiteraard bij de politiek ligt als het gaat om de kaders en het maken van keuzes.

- Gezonde en veilige leefomgeving
- Woningen en voorzieningen naar behoefte
- Duurzame en waardevolle economie
- Toekomstbestendige agrarische sector
- Sterk toeristisch-recreatief profiel voor families met kinderen en rust- en plezierzoekers
- Identiteit door herkenbare landschappen en erfgoed
- Groen en duurzaam Horst aan de Maas
- Mobiliteit op orde

Ruimtelijk domein: landelijke ontwikkelingen

“Financiële stabiliteit is een basisvoorwaarde om te kunnen meedoen in de maatschappij.”

Nota ruimte Nationale Omgevingsvisie

De omgevingsvisie is van ons, deze kan echter niet los worden gezien van landelijke sturing op de omgeving. In oktober 2025 is de ontwerp Nota Ruimte ter inzage gelegd. Dit betreft de nationale omgevingsvisie. Na jaren van afbouw van nationale ruimtelijke ordening, is het besef gegroeid dat de grote opgave in de fysieke leefomgeving om nationale inzet en coördinatie vragen. De ontwerpnota laat zien dat er meer sturing komt vanuit het Rijk.

De grote ruimtelijke opgaven vragen om nieuwe oplossingen en een rechtvaardige verdeling van de schaarse ruimte. Er gelden drie leidende principes: meervoudig ruimtegebruik, gebiedskenmerken centraal en zoveel mogelijk voorkomen van afwentelen.

Er zijn drie lagen te onderscheiden in de opbouw van het ruimtelijke systeem. Deze lagen werken op elkaar in. Het gaat om water en bodem systeem, infrastructuurnetwerken en bovengronds ruimtegebruik.

De nota ordent de beleidskeuzes in vier hoofdonderwerpen:

- **Wonen, werken en bereikbaarheid:** Er worden vijf ontwikkelstrategieën voorgesteld en er worden 130 nieuwe grootschalige woningbouwlocaties aangewezen.
- **Economie en energie:** Ruimte voor bedrijvigheid en een efficiënte inrichting van bedrijventerreinen, met prioriteit voor de uitbreiding van de energie-infrastructuur.
- **Landbouw en natuur:** Zorgvuldig omgaan met landbouwgrond, dat essentieel is voor voedselzekerheid en landschap, en de instandhouding van natuur.
- **Water en bodem:** Zorgen voor een veilig en leefbaar Nederland door middel van gezonde bodems, schoon en voldoende drinkwater en bescherming tegen overstromingen.

De nota benadrukt het belang van samenwerking met provincies, gemeenten en waterschappen om de nationale opgaven in te passen. Dat betekent dat de komende jaren veel rijks programma's lopen en gaan lopen om zaken (regionaal) uit te werken.

NOVEX gebied De Peel

Gebiedsgerichte uitwerking in 16 gebieden in Nederland, waarvan de Peel er een van is en waarvan onze gemeente deel uit maakt. Het betreft een samenwerking vanuit het Rijk met de provincies Noord-Brabant en Limburg, de waterschappen Aa en Maas en Limburg, de ministeries Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN), Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), Klimaat en Groene Groei (KGG) en Defensie en de Peelgemeenten.

Er wordt gezamenlijk gewerkt aan een stapeling van gebiedsopgaven in het fysieke domein; stikstof, water, landbouw, natuurherstel, energie, woningbouw en leefbaarheid.

Er zal in 2026 een Governance worden opgesteld om samen tot een goede uitvoering te komen waarbij ook de financiële middelen voor de meerkleurige peel moeten worden geborgd en aan de raad zullen worden voorgelegd. Met de meerkleurige peel wordt bedoeld dat we ons richten op drie perspectieven, zijnde de natuurlijke peel, de ondernemende peel en de leefbare peel.

We hebben onder andere aandacht voor natuur, het toekomstperspectief van de ondernemers en de leefbaarheid voor de inwoners.

“Water zal de komende jaren een belangrijke thema vormen in het ruimtelijk domein en impact hebben op de gebruiksmogelijkheden van gronden.”

Wateropgaven

Kaderrichtlijnwater, Programmatische aanpak Grote wateren (PAGW), Vierwaarden en grondwaterbeschermingsgebieden. Enkele voorbeelden van regelgeving en projecten om de kwaliteit en kwantiteit van water te verbeteren. Water zal de komende jaren een belangrijke thema vormen in het ruimtelijk domein en impact hebben op de gebruiksmogelijkheden van gronden. Een van de lopende projecten in het kader van hoogwaterveiligheid betreft het Integraal Riviermanagement (IRM) project Vierwaarden waarbij een scenario voorstel zal worden voorgelegd aan de raad.

Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK)

Om ons voor te bereiden op het toekomstig energiesysteem moeten we onze energie-infrastructuur op land en zee uitbreiden. Nieuwe hoogspanningsmasten, elektriciteitskabels en buisleidingen voor waterstof, warmte en CO2 komen erbij. Grote energieprojecten vragen zorgvuldige planning en inzet van schaarse middelen. Het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK) helpt hierbij door ver vooruit te plannen, beter te prioriteren en knelpunten op te lossen. Een van de onderdelen betreft de Delta Rhine Corridor een nieuw aan te leggen buizen netwerk voor bijvoorbeeld transport van CO2. Deze wordt voorzien in de gereserveerde buisleidingenstrook die ook in onze gemeente ligt en beperkingen oplevert voor diverse ontwikkelingen. Voor het aanleggen van nieuwe buisleidingen zullen de nodige ruimtelijke procedures worden gevolgd die, afhankelijk van het soort procedure, aan de raad worden voorgelegd.

Nationaal Programma Ruimte voor Defensie

Gelet op de geopolitieke ontwikkelingen en diverse oorlogen staat het belang van defensie hoog op de Rijksladder. Het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie beschrijft welke maatregelen nodig zijn en welke ruimte impact dit heeft. Voor Horst aan de Maas speelt met name dat het laagvlieggebied acht maal zo intensief gebruikt kan gaan worden met alle gevolgen van dien voor bijvoorbeeld paardenhouderijen en veehouderijen. De hernieuwde aandacht voor defensie betekent echter ook kansen voor werkgelegenheid, leefbaarheid en economie.

Ruimtelijk domein: lokale ontwikkelingen

“Financiële stabiliteit is een basisvoorwaarde om te kunnen meedoen in de maatschappij.”

Energie

De raad krijgt het nieuwe energiebeleid ter besluitvorming, inclusief keuzes over de rol van de gemeente binnen de Energiewet 2026, zoals mogelijk zelf energieleverancier worden, wat grote invloed heeft op netcongestie, woningbouw en het vestigingsklimaat. Daarnaast moet de raad richting geven aan de ruimtelijke impact van nieuwe energie-infrastructuur, de verdere uitwerking van het energielandschap Dorperpeel en de opgave voor opwek, opslag en stations die het landschap sterk zullen veranderen.

Plattelandsontwikkeling

De gemeente staat aan het begin van de uitvoering van de Omgevingswet, wat veel tijd, geld en nieuwe vaardigheden vraagt bij het opstellen van omgevingsprogramma's en het omgevingsplan. Daarnaast krijgt de raad te maken met de intensivering van regionale en gebiedsgerichte samenwerking binnen NOVEX de Peel en de Gebiedsgerichte Aanpak Gedeelde Peel, die door professionalisering meer financiële en organisatorische impact krijgt. De raad moet richting geven aan hoe deze gebiedsgerichte aanpak, regionale samenwerking en uitwerking van de Omgevingsvisie worden ingericht nu het fysieke domein steeds complexer wordt.

Dienstverlening en samenwerking

De Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging zijn ingevoerd, maar de praktijk is nog in ontwikkeling. Nieuwe jurisprudentie, onduidelijkheden en het stapsgewijs omzetten van bestemmingsplannen naar één omgevingsplan vragen de komende jaren veel werk en aanpassing van de dienstverlening. Het is belangrijk dat raad, college en organisatie helder afspreken wie welke rol en verantwoordelijkheid heeft binnen dit nieuwe stelsel.

Omgevingsdienst Noord- en Midden-Limburg (OD NML)

De nieuwe Omgevingsdienst Noord- en Midden-Limburg start in april 2026 met circa 85 van de beoogde 200 fte. Deze opbouwfase kost tijd en heeft invloed op de dienstverlening. De raad moet rekening houden met deze overgangperiode én met aanvullende financiële en organisatorische keuzes om de dienst robuust en volledig operationeel te krijgen.

Gebiedsinrichting

Binnen de gebiedsgerichte aanpak Kasteelpark Horst worden besluiten voorbereid over onder meer de toekomst van het strandbad, de kasteelruïne en de inrichting en beheer van het gebied.

Greenport

Greenport Venlo is geëvolueerd van voormalige landbouwgrond tot een modern, klimaatadaptief werklandschap, met een focus op grootschalige glastuinbouw, innovatie en logistiek, gestart als gebiedsontwikkeling rond 2012, voortbouwend op de sterke tuinbouwtraditie van Noord-Limburg en ondersteund door samenwerkende overheden en partners om de regio tot een economische groeiregio te maken. We blijven actief deelnemen aan de regionale afstemming over uitbreiding en herontwikkeling van bedrijventerreinen, met als doel een evenwichtige en duurzame economische ontwikkeling in de regio. De bestaande samenwerking met het Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo voor de ontwikkeling van zowel bedrijventerrein als het landschapsplan zetten we voort.

Voor klaver 7, het laatste beschikbare bedrijventerrein binnen Greenport Venlo, is een ontwikkelkader voorgelegd aan de raad dat richting geeft aan de invulling met ruimte voor lokale en regionale bedrijven, in zorgvuldige balans met andere belangen in de omgeving. Het overleg met aandeelhouders hierover zal in 2026 worden voortgezet. Dit moet leiden tot een omgevingsplan dat aan de raad zal worden voorgelegd.

Gezondheid in fysiek domein

We werken vanuit het gedachtegoed van Brede Welvaart en Positieve Gezondheid. Dit betekent dat we bij alle beleid en dus ook bij het fysieke domein met een brede blik kijken en een integrale benadering volgen.

Bij het opstellen van plannen worden alle aspecten in samenhang bekeken en betrekken we onderwerpen als duurzaamheid, gezondheid en sociale aspecten bij beslissingen ten aanzien van de inrichting van de leefomgeving. Dit sluit aan op de Omgevingsvisie en onze brede preventieaanpak vanuit IN! Horst aan de Maas en zien we onder meer terug bij thema's als Wonen & Zorg. De raad kan hier richtinggevende keuzes in maken.

“Bij het opstellen van plannen worden alle aspecten in samenhang bekeken en betrekken we onderwerpen als duurzaamheid, gezondheid en sociale aspecten bij beslissingen ten aanzien van de inrichting van de leefomgeving.”

Sportaccommodaties en sportvelden

We gaan werken aan harmonisatie op het gebied van sportaccommodaties. Daarnaast gaan we aan de slag om te kijken hoe we het zwembad toekomstbestendig kunnen maken.

WONEN

Wonen

“De gemeente staat voor uitdagingen bij het jaarlijks vergunnen van 250 woningen, onder andere door stikstofregels, spuitzones en financieel minder rendabele grondexploitaties.”

Wonen en bouwen

De gemeente staat voor uitdagingen bij het jaarlijks vergunnen van 250 woningen, onder andere door stikstofregels, spuitzones en financieel minder rendabele grondexploitaties. Ook landelijke keuzes over de toewijzing van woningen aan statushouders kunnen lokaal effect hebben. De raad moet richting geven aan hoe hiermee wordt omgegaan binnen het volkshuisvestingsprogramma en bij het maken van keuzes over ruimte, financiering en toewijzingsregels.

Wonen en zorg

Door vergrijzing en het langer thuis wonen van ouderen groeit de behoefte aan passende woningen (nultredenwoningen & geclusterde woonvormen) en aan goed georganiseerde zorg dichtbij huis vanuit een gebiedsgerichte samenwerking met zorgaanbieders. De raad moet richting geven aan deze woonzorgopgave binnen het volkshuisvestingsprogramma en via besluiten over omgevingsplannen die deze ontwikkeling mogelijk maken.

Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting

De Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting wordt waarschijnlijk in 2026 vastgesteld. Deze wet zorgt middels nieuwe instrumenten en bv instructieregels van het Rijk voor:

Een regierol voor de overheid op hoeveel, waar en voor wie we bouwen:

- Realiseren van voldoende betaalbare woningen
- Met kortere procedures meer vaart maken met de bouw van woningen
- Een eerlijke verdeling, waarbij urgent woningzoekende een betere kans krijgen op een passende woning.

FYSIEKE LEEFOMGEVING

Fysieke leefomgeving

“Door klimaatverandering, uitbreiding van woningbouw en strengere eisen aan water en bodem neemt de druk op de openbare ruimte sterk toe.”

Openbare ruimte, riolering en klimaat

Door klimaatverandering, uitbreiding van woningbouw en strengere eisen aan water en bodem neemt de druk op de openbare ruimte sterk toe. De gemeente moet meer inspanningen leveren om negatieve gevolgen van klimaatverandering (wateroverlast, droogte en hittestress) tegen te gaan. Dit vraagt om ruimtereservering voor water, groen en infrastructuur, terwijl hogere kosten volgen uit een groeiend beheerareaal en grotere grondwaterbeschermingsgebieden. De raad moet richting geven aan hoe deze ruimtelijke en financiële gevolgen worden opgevangen en hoe urgente knelpunten in waterveiligheid en klimaatadaptatie worden aangepakt.

Verkeer en vervoer: Mobiliteit

De gemeente moet keuzes maken over hoe de mobiliteitsinfrastructuur meegroeit met woningbouw en hoe verkeer, ook zwaar (landbouw)verkeer, veilig en vlot blijft doorstromen en zo min mogelijk overlast opleveren. Daarnaast moet de raad richting geven aan vraagstukken zoals parkeren in Horst-centrum en een toekomstbestendig multimodaal netwerk in een plattelandsgemeente waar de auto belangrijk blijft.

ECONOMIE

Economie

“Op basis van de omgevingsvisie zal onder andere een programma Economie worden opgesteld waarbij ook de raad richtinggevende input geeft.”

Visie op economie

Op basis van de omgevingsvisie zal onder andere een programma Economie worden opgesteld waarbij ook de raad richtinggevende input geeft. Hierin zullen keuzes worden gemaakt aangaande welke gemeente we willen zijn voor wat betreft economie zoals toekomstbestendige bedrijventerreinen, vrijetijdseconomie, horeca en detailhandel en wat nodig is voor een vitaal buitengebied.

Stimuleren en ontwikkelen

De economie verandert (onder andere wegens klimaat) richting meer circulariteit en strengere bodem- en wateropgaven, wat grote ruimtelijke gevolgen heeft voor landbouw en bedrijventerreinen. De raad moet keuzes maken over herstructurering en uitbreiding van bedrijventerreinen, regionale economische positionering en het actief begeleiden van bedrijven naar passende locaties. Ook vraagt de transitie om duidelijke kaders voor ruimtegebruik, milieubelasting en arbeidsmarkt waaronder de rol van arbeidsmigranten in de toekomstige economie.

Circulaire economie en duurzaam ondernemen

De gemeente werkt aan een circulair programma waarmee in 2030 minstens 50% van de projecten en aanbestedingen circulair moet zijn en waarin ook kringlooplandbouw wordt ontwikkeld. De raad moet richting geven aan deze versnelling van de circulaire transitie, waaronder concrete doelen voor materiaalgebruik, circulair inkopen en pilots zoals ‘groen asfalt’ en aan keuzes over hoe de gemeente circulariteit verplicht of stimuleert in bouw, landbouw en eigen organisatie.

Vrijetijdseconomie

In de omgevingsvisie is de grote lijn voor vrijetijdseconomie aangegeven. Hierin is de Peelbergen de locatie voor intensief toerisme. Een verdere uitwerking van vrijetijdseconomie zal plaatsvinden binnen het omgevingsprogramma Economie. Hierbij zal de raad worden betrokken. De gemeente stelt hierbij een uitvoeringsprogramma vrijetijdseconomie op.

ORGANISATIE

Organisatie: introductie

Hoe werken wij

Onze organisatie werkt vanuit **kernwaarden**. Dit zijn de waarden die bepalen hoe we werken en beslissen. Een blijvend fundament: onze vaste overtuigingen en principes. Deze waarden zijn: ondernemend, betrokken en professioneel.

Uit deze kernwaarden volgen een aantal **richtingen**. Dit is onze stip op de horizon. Ze zijn strategisch, inspirerend en verbindend. Deze richtingen zijn: kracht van de samenleving, digitale gemeente en inzet op efficiëntie/ deregulering. De raad heeft de komende jaren veel invloed op deze richtingen. We leggen die hierna verder uit.

Om als organisatie continue focus te houden op een aantal stappen om die richting waar te maken werken we met **verbetersporen**. Deze verbetersporen zijn centraal in de jaarplannen van alle afdelingen en zijn gericht op steengoede dienstverlening, vitale en professionele medewerkers en het versterken van het bestuurlijk-ambtelijk samenspel.

Organisatie: verbetersporen

“Vier nieuwe uitgangspunten vormen de basis voor alle dienstverlening: werken vanuit vertrouwen, snelle en juiste hulp, goede bereikbaarheid en transparantie, en het stimuleren van digitale dienstverlening.”

Dienstverlening

De behoefte van inwoners verandert richting snel, digitaal en gemakkelijk contact. Daarom startte de organisatie in 2025 het verbeterspoor dienstverlening. Vier nieuwe uitgangspunten vormen de basis voor alle dienstverlening: werken vanuit vertrouwen, snelle en juiste hulp, goede bereikbaarheid en transparantie, en het stimuleren van digitale dienstverlening. Deze principes moeten ervoor zorgen dat de gemeente beter aansluit bij klantbehoeften, flexibel blijft en een betrouwbare partner is voor inwoners.

Vitale en professionele medewerkers

Horst aan de Maas wil vitale, professionele én gemotiveerde medewerkers behouden en aantrekken. Daarom investeert de organisatie in bewustwording, leren en ontwikkelen, duidelijkere rollen en moderne manieren van werken. De arbeidsmarkt is echter krap, vooral voor specialistische functies zoals vergunningverlening, grondzaken, planologie en milieu. Voor 2025–2026 zijn extra middelen beschikbaar voor leiderschap, arbeidsmarktcommunicatie, werving, talentontwikkeling en leren.

Na 2026 worden deze middelen beperkt en volgt in 2026 een evaluatie om te bepalen wat nodig is voor 2027 en verder.

Bestuurlijk ambtelijk samenspel

De gemeente wil de samenwerking tussen organisatie, college en raad verder versterken. Kernpunten zijn: meer wederzijds begrip en vertrouwen, betere en efficiëntere besluitvorming, doorontwikkeling van de vragenapp en onderzoek naar de inzet van AI. Daarnaast blijft directe interactie tussen raad, college en organisatie belangrijk. Het besluitvormingsproces wordt geëvalueerd, afspraken met de griffie worden bevestigd, een nieuw zaakstelsel wordt ingevoerd en medewerkers krijgen opleiding om raadsvoorstellen te verbeteren.

Organisatie: richtingen

“Routinematige taken worden verder geautomatiseerd, digitale loketten uitgebreid en processen geüniformeerd en geoptimaliseerd.”

Digitale gemeente

De gemeente blijft de komende jaren sterk investeren in digitale dienstverlening. Routinematige taken worden verder geautomatiseerd, digitale loketten uitgebreid en processen geüniformeerd en geoptimaliseerd. Er komt meer inzet van data-analyse en AI om besluitvorming, dienstverlening en bedrijfsvoering efficiënter te maken. Daarnaast wordt geïnvesteerd in digitale vaardigheden van medewerkers en inwoners, in veilige en actuele IT-infrastructuur, in nieuwe applicaties binnen het sociaal domein en in een duurzaam digitaal (historisch) archief conform de archiefwet.

Tegelijkertijd brengt deze digitalisering dilemma's met zich mee op het gebied van privacy, gegevensbescherming en ethiek, zoals risico's rondom datakoppeling, algoritmische vooringenomenheid, transparantie en zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens. De gemeenteraad speelt hierbij een kaderstellende en controlerende rol: door normen te stellen voor verantwoord datagebruik en AI-toepassingen, het college te toetsen op naleving van privacy- en security-eisen, en het publieke gesprek te voeren over wat inwoners acceptabel vinden.

Zo wordt digitale vooruitgang gecombineerd met maatschappelijke verantwoordelijkheid en vertrouwen.

Efficiëntie/deregulering:

Er bestaan drie perspectieven op efficiëntie en deregulering: handelen vanuit maatschappelijke doelen in plaats van regels, het wegnemen van onnodige hindernissen ("niet in de weg lopen"), en het kritisch herzien of schrappen van regels (deregulering). Flexibiliteit, vertrouwen en ruimte voor initiatief botsen echter geregeld met principes die óók essentieel zijn voor overheidsoptreden: gelijkheid, rechtszekerheid, voorspelbaarheid, verantwoording en risicobeheersing. Daarnaast leiden incidenten vaak tot nieuwe regels, waardoor de regeldruk blijft toenemen.

De gemeenteraad kan hier een sterke positie pakken door een duidelijke en doorleefde koers te formuleren over hoe de gemeente moet omgaan met dit vraagstuk. De raad bepaalt daarbij welke ruimte zij wil bieden aan inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, en hoe regels en procedures kunnen worden toegepast of herijkt om maatschappelijke initiatieven beter mogelijk te maken.

Deze politieke richting vormt vervolgens het kader waarbinnen college en organisatie dit consequent en verantwoord kunnen toepassen in de uitvoering.

Kracht van de samenleving

De gemeente wil de kracht van de samenleving maximaal benutten. In veel domeinen gebeurt dit al: via de manier van werken met “ken de dorpen”, de participatieaanpak, het sociaal-domeinbeleid, de omgevingsvisie en diverse beleidskaders binnen openbare werken worden inwoners, ondernemers en organisaties actief betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van oplossingen. Niet alle gemeentelijke taken lenen zich hiervoor (zoals handhaving of financiële uitvoering), maar in de meeste beleidsvelden is de aanpak al goed verankerd en breed gesteund door raad en college. Tegelijkertijd kan de toepassing nog consequenter en sterker.

De gemeenteraad heeft hierbij een belangrijke rol. De raad bepaalt de politieke koers, stelt kaders voor participatie en samenwerking, kiest waar meer of minder ruimte voor maatschappelijke initiatieven gewenst is, en houdt toezicht op de uitvoering door het college. Ook voert de raad het gesprek met de samenleving over de gewenste mate van zelforganisatie en welke rol de gemeente daarin moet spelen.

FINANCIEN

Financiën: stand van zaken

“Op dit moment zijn zowel de vermogenspositie als het financieel weerstandsvermogen goed.”

Stabiel financieel begrotingsbeleid

In 2026 en 2027 is de begroting van de gemeente Horst aan de Maas, met een omvang van ongeveer € 185 miljoen per jaar, in balans: de inkomsten zijn voldoende om alle uitgaven te dekken. Voor 2028 en 2029 wordt een tekort verwacht. De gemeenteraad heeft vastgesteld dat voor deze jaren een tekort van 2% van de totale uitgaven (circa € 3,4 miljoen) acceptabel is. Dit tekort wordt aanvaard vanwege de financiële onzekerheid over de rijksmiddelen vanaf 2028. De keuze om bij onzekerheid op de langere termijn niet direct ingrijpende maatregelen te nemen, en daarmee onrust te voorkomen en vast te houden aan de ingezette koers, past binnen de consistente gedragslijn die sinds de begroting 2024 wordt gehanteerd. Als de onzekerheid over de verdeling van de rijksmiddelen wordt weggenomen dan passen we de sinds de begroting 2024 gehanteerde gedragslijn aan en gaan weer voor een sluitende meerjarenbegroting.”

Investeringsambities

In de periode 2026–2029 bedraagt het totale investeringsvolume € 172 miljoen. Dit bestaat uit circa € 40 miljoen aan nieuwe, door de raad goedgekeurde investeringen (voornamelijk wegen, riolering en klimaat), € 59 miljoen aan doorlopende investeringen

uit 2025 en € 73 miljoen aan investeringen waarvoor de raad nog expliciet toestemming moet geven, onder andere voor onderwijshuisvesting en accommodaties. Vanaf 2027 loopt de netto-investeringsquote op richting 20%, ruim boven het landelijk gemiddelde (3,6%) en ver boven de 5% die algemeen als zeer hoog wordt beschouwd. Daarmee behoort de gemeente naar verwachting tot de top 10 landelijk. Hoewel de huidige begroting de kapitaallasten kan dragen, vergroot dit hoge investeringsniveau de financiële kwetsbaarheid, onder meer door een afnemende weerstandscapaciteit en toenemende rente- en schuldrisico's. Daarom is het belangrijk het investeringsniveau beter af te stemmen op de omvang van de gemeentelijke begroting.

Vermogenspositie en financieel weerstandsvermogen

Twee keer per jaar, bij de jaarrekening en de begroting, rapporteren we over onze vermogenspositie en ons financieel weerstandsvermogen. Op dit moment zijn zowel de vermogenspositie als het financieel weerstandsvermogen goed. Om ook in de toekomst een sterke financiële positie te behouden, is het noodzakelijk het eigen vermogen op peil te houden.

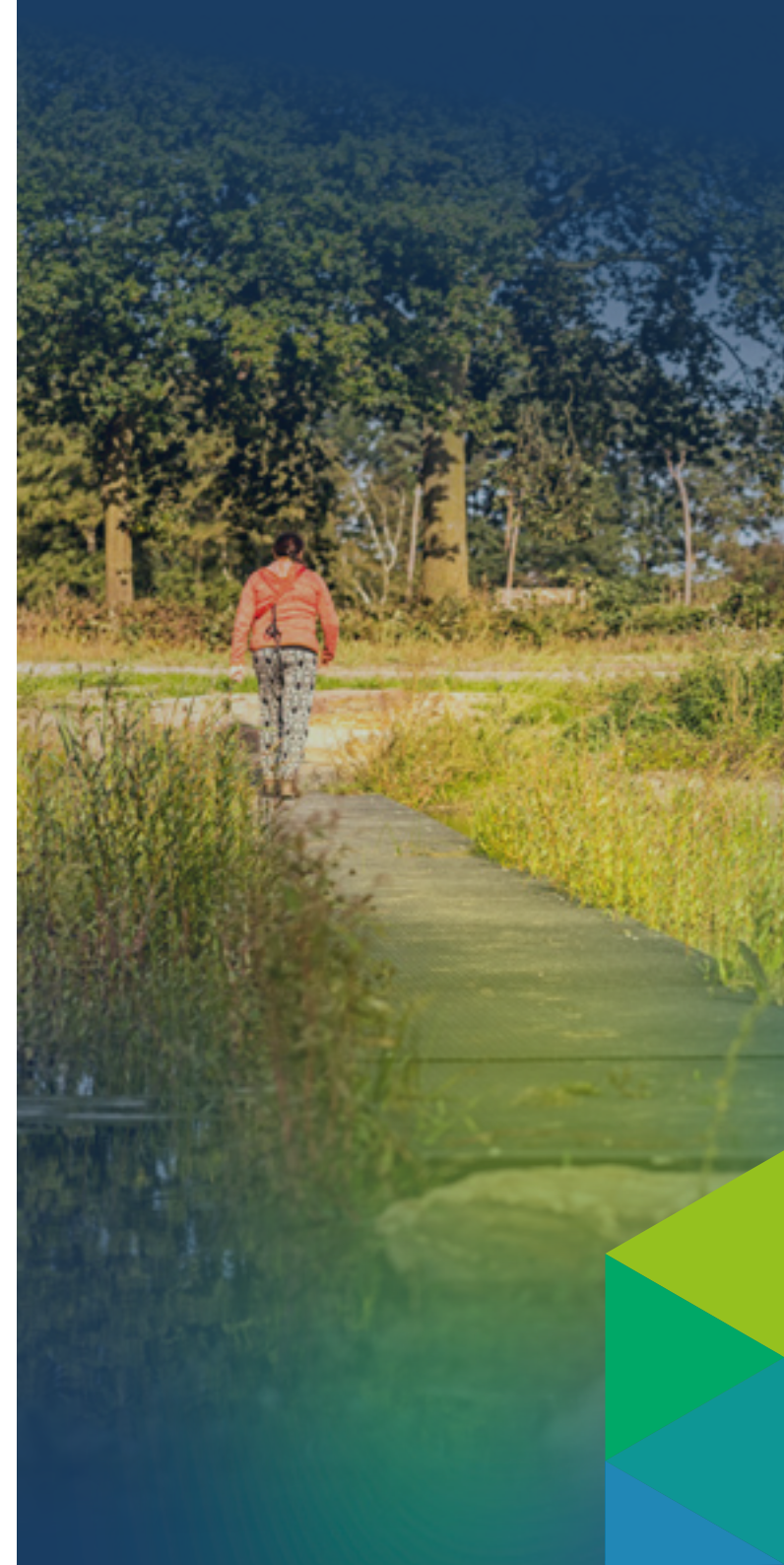
Provinciaal toezicht

Omdat onze financiële stukken in 2025 op orde waren en tijdig zijn ingediend bij de provincie, staan we ook in 2026 onder repressief toezicht. Dit is de lichtst mogelijke vorm van toezicht. Dit betekent dat we de begroting 2026 kunnen uitvoeren zonder vooraf toestemming te hoeven vragen aan de provincie.

Lastendruk voor inwoners en bedrijven

De lastendruk voor inwoners en bedrijven wordt jaarlijks toegelicht in de paragraaf lokale heffingen bij de begroting en jaarrekening. Het gaat hierbij onder andere om Onroerendezaakbelasting (OZB), afvalstoffenheffing, rioolheffing, toeristenbelasting en vermakelijkhedenbelasting. De lokale lastendruk in Horst aan de Maas ligt iets boven het Limburgs gemiddelde. De OZB en rioolheffing voor huishoudens liggen iets hoger en de afvalstoffenheffing is lager dan het Limburgse gemiddelde.

“De lastendruk voor inwoners en bedrijven wordt jaarlijks toegelicht in de paragraaf lokale heffingen bij de begroting en jaarrekening.”

Financiën: ontwikkelingen

“Gemeenten ontvangen al langere tijd onvoldoende middelen van het Rijk om de wettelijke zorgtaken volledig te kunnen uitvoeren.”

Onzekerheid rijksfinanciering

De onzekerheid over de rijksfinanciering blijft bestaan. Het gaat om een mogelijke forse daling van de rijksbijdrage aan gemeenten in de komende jaren, waardoor het totale gemeentelijke budget onder druk kan komen te staan.

Als deze daling daadwerkelijk wordt doorgevoerd, heeft dit gevolgen voor alle beleidsterreinen. Voor de nieuwe raad kan dit een brede financiële uitdaging betekenen, waarbij keuzes over prioritering onvermijdelijk zijn. Het kan daarbij gaan om afwegingen tussen bezuinigingen, het verhogen van lokale lasten of het beperken van voorzieningen.

Een specifiek aandachtspunt vormt het sociaal domein. Gemeenten ontvangen al langere tijd onvoldoende middelen van het Rijk om de wettelijke zorgtaken volledig te kunnen uitvoeren. In combinatie met een toenemende zorgvraag leidt dit tot uitgaven die sneller stijgen dan de inkomsten.

Dit is een landelijk vraagstuk, waarbij gemeenten gezamenlijk blijven lobbyen voor voldoende rijksmiddelen.

Binnen deze context stuurt de gemeente in het sociaal domein op een zorgvuldige balans tussen kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid. De raad heeft een belangrijke taak om hierin keuzes te maken.

Als er financiële keuzes gemaakt moeten worden, zijn er concrete knoppen om aan te draaien. De organisatie heeft maatregelen in beeld gebracht om kosten te besparen en efficiënter te werken, die waar nodig ook politieke keuzes vragen. Deze mogelijke maatregelen kunnen de nieuwe raad ondersteunen bij het maken van financiële afwegingen en het stellen van prioriteiten binnen de P&C cyclus.

P&C cyclus aanpassen

In de Planning & Control cyclus leggen we verantwoording af op de besteding van middelen. De afgelopen raadsperiode hebben we dat gedaan op basis van zeven programma's. In de nieuwe raadsperiode kan de raad kiezen voor een andere aanpak. Bijvoorbeeld door minder programma's en meer focus op hoofdlijnen, of juist door concretere doelen en duidelijke prioriteiten vast te leggen. Dit maakt het sturen en controleren eenvoudiger.

ONDERSTEUNING NA VERKIEZINGEN

Ondersteuning na verkiezingen

Voor de verkiezingen

Voorafgaand aan de verkiezingen informeert de ambtelijke organisatie de lijsttrekkers over de mogelijkheden om het proces richting een bestuursakkoord te faciliteren en ondersteunen. Deze notitie is bedoeld als keuzemenu: de opties zijn niet voorschrijvend. De gemeenteraad bepaalt zelf hoe het proces wordt ingericht en in welke mate ambtelijke ondersteuning wordt ingezet.

Na de verkiezingen: het proces

De organisatie ondersteunt inhoudelijk en procesmatig, met respect voor de rolverdeling. Zij neemt geen standpunt in over politieke keuzes en heeft geen rol in personele onderhandelingen. Wel kunnen we ondersteunen met feiten, scenario's, uitvoerbaarheid, samenhang en financiële effecten. De raad (of informateur namens de raad) bepaalt of, wanneer en hoe ondersteuning wordt ingezet. Na de verkiezingen start het proces van coalitievorming. De raad bepaalt de inrichting hiervan.

Meestal kent dit twee fasen:

1. **Informatiefase:** verkennen van mogelijke coalities en samenwerking. De griffier is primair aan zet; de organisatie kan feitelijke ondersteuning leveren.
2. **Formatiefase:** uitwerken van collegevorming en een bestuursakkoord. De keuze voor wethouders en portefeuilles is volledig politiek. De organisatie kan ondersteunen bij inhoud, samenhang, haalbaarheid en financiële consequenties.

Van start tot akkoord: mogelijke fasering

Afhankelijk van de behoefte kan het proces in vier stappen worden ingericht (combinaties mogelijk):

1. **Basis en input:** gedeeld beeld van feiten, opgaven en strategische vragen (bijv. startdocument, startfoto/overeenkomsten).
2. **Inhoudelijke uitwerking:** uitwerken van een helder, samenhangend en uitvoerbaar conceptakkoord (inspiratie, participatie, haalbaarheid).
3. **Politieke behandeling:** bespreking en besluitvorming door de raad (geen rol voor de organisatie).
4. **Communicatie en afronding:** publieksversie/ samenvatting en ondersteuning bij communicatie richting inwoners.

Van akkoord naar uitvoering

Na vaststelling of bespreking van het bestuursakkoord vertaalt de ambtelijke organisatie het akkoord naar een collegeprogramma, uitvoeringsprogramma's met doelen, indicatoren en planning en zorgen we voor inpassing in de P&C-cyclus en de meerjarige raadsagenda. Dit gebeurt bij voorkeur in afstemming met de raad, zodat de doorwerking van politieke ambities herkenbaar blijft.

Aanvullende informatie

Begroting

Begroting 2026 inclusief meerjarenraming 2027 t/m 2029:

[Home | Begroting 2026](#)

Infographics begroting:

[Algemeen | Infographics begroting! | Begroting 2026](#)

Omgevingsvisie

Alle informatie over de omgevingsvisie:

[Home | Horst aan de Maas](#)

Roadmap sociaal domein

Alle informatie over de transformatie van het

Sociaal Domein:

[Roadmap Sociaal Domein Horst aan de Maas](#)

Register van overheidsorganisaties: Horst aan de Maas

Een overzicht van het Rijk met o.a. geografische informatie en onze gemeenschappelijke regelingen:

[Contactgegevens Gemeente Horst aan de Maas | Overheid.nl](#)

Waar staat je gemeente

Hier vindt u cijfers over alle gemeenten op alle belangrijke beleidsterreinen. De website maakt het mogelijk om gegevens over bijvoorbeeld het fysieke of sociale domein te vergelijken met andere gemeenten.

[Home | Waarstaatjegemeente.nl - cijfers en statistieken van gemeenten](#)

